

удосконалювати організацію та нормування праці на рівні підприємства, формувати у керівників підприємств різноманітних форм власності нове уявлення про роль і значення нормування праці в сучасних умовах господарювання.

Таким чином, нормування праці сприяє раціональному розставленню працівників підприємства і правильному використанню ними робочого часу, здійснює вплив на поліпшення організації праці та виробництва. Застосування Україною позитивного досвіду розвинутих країн в сфері управління нормуванням праці, адаптованого до умов господарювання вітчизняних підприємств, сприятиме скорішому подоланню негативних явищ, виявленню невикористаних резервів виробництва, вирішенню завдань удосконалення механізму оплати праці. Але при вивченні і використанні зарубіжного досвіду в області організації нормування і оплати праці слід в повній мірі враховувати соціально-економічні та політичні аспекти, можливості та межі застосування міжнародних норм в правовому середовищі України.

Список використаних джерел:

1. Дзюба С. Г. Нормування праці в вітчизняній і міжнародній економіці: монографія [Текст] / С. Г. Дзюба, І. Ю. Гайдай. – Донецьк: «Юго-Восток ЛТД», 2005. – 171 с.
2. Крайній В. О. Вдосконалення системи нормування праці в сучасних умовах / В. О. Крайній // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – Вип. 1. – С. 92-95. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-1-2014-y/23-krajnij-v-ovdoskonalennya-sistemi-normuvannya-pratsi-v-suchasnikh-umovakh>.
3. Серединська В. М. Аналіз системи нормування праці на підприємстві / В. М. Серединська, О. М. Загородна, І. В. Спільник // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – 2015. – Том 19. – № 2. – С. 136-147. – ISSN 1993-0259.

Бойчук О.П.

студент,

*Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки
Національної академії Служби безпеки України*

СИСТЕМА ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ПІДПРИЄМСТВА, ЇЇ ЕЛЕМЕНТИ ТА СКЛАДОВІ

Перехід до ринкової економіки обумовив появу в українському законодавстві, юридичній та економічній літературі ряду нових понять, таких як комерційна таємниця, ділова інформація, секрет виробництва, торговельний секрет, ноу-хау, конфіденційна інформація, інформація обмеженого доступу. Ці поняття можна об'єднати найбільш вживаним терміном – комерційна таємниця [5].

Закони України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р., «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 р., «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р., «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 р. та інші, а також Господарський та Цивільний кодекси регулюють спеціальний правовий режим охорони комерційної таємниці та інших видів інформації, пов'язаної з необхідністю захисту законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності [1]. Вказані та інші законодавчі акти, спрямовані на розвиток правил чесної конкуренції, в той же час забороняють вторгнення в сферу чужих технологічних та комерційних секретів недозволеними методами. Одночасно вказані та інші закони України містять правові основи відшкодування підприємствам матеріальної та моральної шкоди, яку можуть заподіяти підприємству своїми неправомірними діями конкуренти, персонал

підприємства, представники контрольно-спостережних та інших органів державної влади і управління [5].

З метою захисту своїх законних прав та інтересів щодо захисту комерційної таємниці суб'єкти господарювання можуть на законодавчій основі створювати систему захисту комерційної таємниці підприємства. Мотивами порушення питання про створення такої системи можуть бути: досягнутий підприємством високий рівень науково-виробничої діяльності, виконання будь-яких унікальних робіт, надання кваліфікованих послуг, поява нових технологій на основі ноу-хау, оригінальні комп'ютерні програми, розроблені стратегічні програми розвитку підприємства, планування рекламних заходів і т. ін., що потребують застосування захисних режимних заходів.

До проведення аналізу доцільно залучати найбільш кваліфікованих робітників всіх структурних підрозділів підприємства: наукових співробітників, економістів, інженерно-технічний склад, менеджерів, маркетологів, фінансистів, юристів і т. ін.

Важливо, щоб документ, підготований за результатами аналізу, найбільш повно віддзеркалював «обличчя» підприємства, розкривав його місце на ринку, перспективи розвитку та слугував переконливою основою для організації роботи по створенню на підприємстві системи правового захисту комерційної таємниці [3].

Після проведеного детального аналізу діяльності підприємства та в залежності від його результатів керівник підприємства на основі ст. 30 Закону «Про інформацію», ст. 52 Закону «Про банки і банківську діяльність» може прийняти рішення про встановлення режиму доступу до інформації ділового, професійного, виробничого, банківського та іншого характеру, яка може бути віднесена, на підставі зазначених законів, до категорій «комерційна таємниця», «банківська таємниця», «конфіденційна інформація» [4].

Теоретичні розробки спеціалістів в галузі захисту інформації В.М. Чаплигіна, В.А. Рубанова, Е. Солов'йова (Російська Федерація), І. Давидова, А.А. Чернявського, Г.О. Андрощука, П.П. Крайньова, Г.К. Нікіфорова, С.С. Нікіфорова (Україна), Л. Хофмана (США), Ж. Бержє (Франція), а також практика збереження секретів західними фірмами інформації обмеженого доступу свідчить про те, що основними елементами та складовими системи правового захисту комерційної таємниці є:

1. Юридичне закріплення в основоположних документах підприємства: статуті, засновницькому та колективному договорах, правилах внутрішнього трудового розпорядку права на комерційну таємницю. Основою для юридичного закріплення права підприємства на комерційну таємницю є положення, що містяться в Господарському та Цивільному кодексах, законах України «Про інформацію», «Про колективні договори та угоди», а також Кодексі законів про працю України.

2. Визначення відомостей, які підлягають захисту як комерційна таємниця, розробка переліку таких відомостей, затвердження його як офіційного нормативного документа підприємства, доведення його до відома персоналу підприємства, який має безпосереднє відношення до цих відомостей за посадою чи характером виконуваної роботи. Основою для визначення відомостей, які будуть захищатись як комерційна таємниця, є також положення, що містяться в Господарському та Цивільному кодексах, законах України «Про інформацію», «Про колективні договори та угоди», Кодексі законів про працю України.

3. Визначення порядку допуску та доступу до комерційної таємниці підприємства його співробітників, представників органів державного управління, партнерів, клієнтів, отримання від них юридичних документів, які зобов'язують їх на правовій основі зберігати комерційну таємницю. Ця вимога базується на конституційних положеннях, законах про органи виконавчої влади («Про міліцію», «Про Службу безпеки України», «Про державну податкову службу») та інших.

4. Встановлення порядку збереження комерційної таємниці при укладанні господарських та інших підприємницьких договорів, а також ведення ділових

переговорів, відвідання підприємства перед укладенням договорів. Цей елемент систем захисту комерційної таємниці базується на вимогах Цивільного кодексу України, ряді указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, міжнародних договорах України.

5. Створення на підприємстві відповідно до закону «Про інформацію» порядку поводження з інформацією обмеженого користування, який виключає можливість витоку інформації при роботі з комерційною таємницею, при розробленні рекламних матеріалів, при веденні співробітниками ділових переговорів, під час наукових конференцій, семінарів, виступів у пресі.

6. Організація спеціального діловодства документів категорії «комерційна таємниця». Цей елемент системи захисту комерційної таємниці повинен враховувати вимоги Декрету Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію» від 10.05.93 р. № 46-93, «Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27 листопада 1998 р. № 1893.

Викладені елементи та складові системи правового захисту комерційної таємниці повинні бути задіяні та використані в повній єдності та взаємодії. Якщо хоча б одна із складових викладеної вище системи не буде задіяна, то система не виконає свого призначення, оскільки може статися витік відомостей, які складають комерційну таємницю, та підприємство може втратити юридичні підстави для підняття питання про відшкодування нанесених конкурентом або персоналом підприємства матеріальних збитків [5].

Список використаних джерел:

1. Про інформацію: Закон України № 2657-ХІІ від 2 жовтня 1992 р. // www.zakon.rada.gov.ua
2. Господарський кодекс України № 436-ІУ від 16 січня 2003 р. – К.: Велес, 2006. – 160 с. // www.zakon.rada.gov.ua
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-ІІІ від 7 грудня 2000 р. // ВВРУ. – 2001. – № 5-6 // www.zakon.rada.gov.ua
4. Про захист економічної конкуренції: Закон України № 2210-111 від 11 січня 2001 р. // ВВРУ. – 2001. – № 12.
5. Нікіфоров Г.К., Нікіфоров С.С. Підприємництво та правовий захист комерційної таємниці: Навч.-практ. посіб. для вищих навч. закл. – К.: Олан, 2001. – 208 с.

Гут Л.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри;*

Павлюк М.В.

студентка,

*Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

В умовах глобалізації сучасний бізнес вимагає нових тенденцій, нових зрушень. Розвинуті країни формують сприйняття суспільством бізнесу не лише з погляду його прибутковості, а й ціни та наслідків отримання прибутку. Будь-яка